

Staatsexamen VMBO BB
2024

tijdvak 1
donderdag 23 mei
09.00 – 10.00 uur

Maatschappijleer

College-examen schriftelijk

**Voor dit examen zijn maximaal 32 punten te behalen;
het examen bestaat uit 32 meerkeuzevragen.**
Beantwoord alle vragen op het antwoordblad.

Deze opgaven zijn geheim en dienen na het examen weer ingeleverd te worden!

- 1p 1 Nederland is een democratie. Een kenmerk van de democratie in Nederland is:
- A dat de burgers om de vier jaar een minister-president kiezen.
 - B dat de koning alle politieke besluiten neemt.
 - C dat het volk invloed heeft op de politieke besluiten.
- 1p 2 Een kenmerk van onze democratie is dat er een grondwet bestaat. Wat is het doel van de grondwet?
- A Duidelijk maken dat de macht over het land bij de koning ligt.
 - B Het beschermen van de rechten en vrijheden van alle burgers.
 - C Opkomen voor de belangen van de mensen die werken bij de overheid.
- 1p 3 Wat wordt er bedoeld met 'waarden en normen'?
- A Normen zijn belangrijke principes in je leven en daaruit komen gedragsregels voort.
 - B Waarden zijn belangrijke principes en daar komen gedragsregels uit voort.
 - C Waarden zijn regels over hoe je je moet gedragen in een samenleving en normen zijn daarvoor de basis.
- 1p 4 Nederland is een parlementaire democratie. Wat bedoelen we in Nederland met 'het parlement'?
- A de Eerste Kamer
 - B de Tweede Kamer
 - C de Eerste en Tweede Kamer
- 1p 5 In Nederland neemt de regering vaak beslissingen in het algemeen belang. Wat bedoelen we met 'algemeen belang'?
- A dat het een individueel voordeel is
 - B dat het een voordeel is voor iedereen
 - C dat het een voordeel is voor veel mensen
- 1p 6 Welke van de volgende stellingen over socialisatie is juist of onjuist?
- I Imitatie is een vorm van socialisatie.
 - II Opvoeding is een voorbeeld van socialisatie.
- A Alleen I is juist.
 - B Alleen II juist.
 - C I en II zijn beide juist.
 - D I en II zijn beide onjuist.

- 1p 7 In welke zin wordt een juist voorbeeld gegeven van het machtsmiddel 'functie'?
- A Alle leerlingen in het basisonderwijs gaan morgen staken.
 - B De burgemeester verbiedt een voetbalwedstrijd in zijn/haar stad.
 - C De Nederlandse zanger wint het Eurovisie songfestival.
- 1p 8 Wat is een voorbeeld van 'sociale ongelijkheid'?
- A Niet alle jongeren weten goed om te gaan met sociale media.
 - B Niet iedereen heeft dezelfde kansen in de samenleving.
 - C Sommige mensen gedragen zich sociaal en anderen asociaal.
- 1p 9 Wat is een kenmerk van een dictatuur?
- A Er is een grondwet waarin de burgers worden beschermd tegen de macht van de overheid.
 - B Er zijn veel verschillende politieke partijen waaruit het lastig kiezen is bij vrije verkiezingen.
 - C Kranten, radio, tv, internet en telefoongebruik worden voortdurend streng gecontroleerd door de overheid.
- 1p 10 Welke van de volgende stellingen is juist of onjuist?
- I Een politieke partij neemt deel aan verkiezingen en een actiegroep niet.
 - II Een politieke partij vertegenwoordigt het algemeen belang en een actiegroep komt op voor een deelbelang.
- A Alleen I is juist.
 - B Alleen II is juist.
 - C I en II zijn beide juist.
 - D I en II zijn beide onjuist.
- 1p 11 Een voorbeeld van aangeboren gedrag is dat iemand:
- A drie talen spreekt
 - B geen vlees eet
 - C ritmegevoel heeft
- 1p 12 Het begrip socialisatie houdt in:
- A dat iedereen het vermogen heeft om een taal te leren.
 - B dat iedereen naast hard werken ook tijd neemt om te relaxen.
 - C dat je de normen, waarden en gewoonten van je cultuur aanleert.

- 1p 13 Welk woord is **juist** op de stippellijn?
Meisjes spelen Sneeuwwitje na, jongens willen Superman zijn. Voor je dochter brengt Sinterklaas een barbiepop, voor je zoon een op afstand bestuurbaar autootje. Maar wordt het niet dringend tijd om die traditionele te doorbreken?
- A belangen
 - B discriminatie
 - C rolpatronen
- 1p 14 Bij welke krantenkop(pen) gaat het over een maatschappelijk probleem?
1. 'Diefstal van E-bikes in 2023 landelijk enorm toegenomen'.
 2. 'Premier Rutte zal niet terugkeren in een volgend kabinet'.
- A alleen 1
 - B alleen 2
 - C 1 en 2
- 1p 15 Welke van de volgende uitspraken is een feit?
- A de aarde draait om de zon
 - B ik houd van strandvakanties
 - C jammer dat het vandaag regent
- 1p 16 Als iemand vindt dat vrouwen over het algemeen veel minder goed leiding kunnen geven dan mannen, dan is hier sprake van:
- A een feit
 - B een vooroordeel
 - C discriminatie
- 1p 17 Wat is een voorbeeld van een dominante cultuur?
Een dominante cultuur:
- A is de cultuur van de meeste mensen in een samenleving.
 - B is een voorbeeld van een subcultuur in een land.
 - C komt alleen voor in een dictatuur.
- 1p 18 Welke van de volgende beschrijvingen past het beste bij 'selectieve Waarneming'?
- A Selectieve waarneming heeft grote invloed op welke informatie we opnemen en onthouden.
 - B Selectieve waarneming zorgt ervoor dat we een objectief beeld krijgen van de werkelijkheid.
 - C Selectieve waarneming zorgt ervoor dat we kunnen onderscheiden wat waar is en wat niet.

- 1p 19 Op welke manier kan stereotypering van invloed zijn op de samenleving?
- A Stereotypen kunnen leiden tot vooroordelen en discriminatie.
 - B Stereotypen zijn positieve oordelen die mensen zelfvertrouwen geven.
 - C Stereotypen zijn waar en dat is voor sommige groepen niet prettig.
- 1p 20 Welke van de volgende stellingen over machtsmiddelen zijn juist of onjuist?
- I Machtsmiddelen zijn middelen waarmee je het gedrag van anderen kunt beïnvloeden.
 - II Als je gemakkelijk toegang hebt tot de media dan beschik je over een machtsmiddel.
- A Alleen I is juist.
 - B Alleen II is juist.
 - C I en II zijn beide juist.
 - D I en II zijn beide onjuist.
- 1p 21 Wat is **geen** goed voorbeeld van sociale controle?
- A Dat mensen in jouw omgeving letten op hoe jij je gedraagt.
 - B Dat mensen camera's ophangen om inbrekers bij hun huis te weren.
 - C Dat de overheid erop let hoe burgers zich gedragen en bestraft waar nodig.
- 1p 22 Welke van de volgende stellingen is juist of onjuist?
- I Cultuuroverdracht is het overdragen van normen, waarden en gewoontes.
 - II Bij cultuuroverdracht worden oude tradities vervangen door nieuwe.
- A Alleen I is juist.
 - B Alleen II is juist.
 - C I en II zijn beide juist.
 - D I en II zijn beide onjuist.
- 1p 23 Welke rol speelt migratie bij cultuuroverdracht?
- A Migratie speelt geen rol bij cultuuroverdracht.
 - B Migratie vergroot de afstand tussen verschillende culturen.
 - C Migratie zorgt voor vermenging van verschillende culturen.

Tekst 1

Leeuwin in Berlijn

- I Berlijn is nog altijd in rep en roer vanwege een loslopende leeuw die de stad onveilig maakt. De Duitse politie zoekt al uren met helikopters naar het roofdier. Bewoners hebben het over weinig anders. 'De honden blijven binnen', aldus een bewoner.
- II De bewoners werden donderdagochtend vroeg via sociale media en met luidsprekerwagens opgeroepen om hun huis niet te verlaten. Het roofdier is afgelopen nacht gezien langs een weg. Op sociale media zijn ook beelden te zien van een automobilist die een dier dat op een leeuw lijkt, heeft gefilmd. De politie heeft inmiddels tegenover de Duitse krant 'Bild' bevestigd dat het om een leeuw gaat.
- III 'Leeuwin of niet, ik doe gewoon boodschappen', reageert Stephan, een kalende vijftiger met bril en overhemd, nadat hij uit een Audi is gestapt. Het idee dat het ontsnapte roofdier zich hier misschien ergens in de bosjes schuilhoudt, beangstigt zijn vrouw Marion.
- IV Vijf jagers speuren met verdovingsgeweren in het zoekgebied en er zijn ook dierenartsen aanwezig. De politie wil het roofdier op een 'diervriendelijke manier' vangen.
- V In Duitsland is het houden van een leeuw/leeuwin overigens niet bij wet verboden.

Vrij naar: Algemeen Dagblad

Gebruik tekst 1 bij de vragen 24 t/m 32.

- 1p 24 In tekst 1 worden de sociale media gebruikt (alinea II). Welke functie hebben de sociale media hier?
- A Ruimte geven voor discussie over wilde dieren.
 - B Het voorkomen van vooroordelen over wilde dieren.
 - C Het waarschuwen van burgers voor wilde dieren.
- 1p 25 In alinea V staan regels over het houden van dieren in Duitsland. Het gaat hier over:
- A geschreven, formele regels
 - B geschreven, informele regels
 - C ongeschreven, formele regels

- 1p **26** Welke van de volgende stellingen is juist of onjuist?
- I De situatie met de ontsnapte leeuw zet het bezit van wilde dieren op de politieke agenda.
 - II Als de jagers het dier vangen, verhoogt dat hun status, dus stijgen ze op de maatschappelijke ladder.
- A** Alleen I is juist.
B Alleen II is juist.
C I en II zijn beide juist.
D I en II zijn beide onjuist.
- 1p **27** Het vangen van de leeuw door de jagers gaat vooral over:
- A** een tegengesteld belang van de jagers en de bewoners.
B het gemeenschappelijk belang van de jagers en de bewoners.
C het waarmaken van individuele belangen van de burgers.
- 1p **28** Welke van de volgende stellingen is juist of onjuist?
- Als de loslopende leeuw veel op de sociale media te zien is, dan:
- I werkt de sociale media als socialiserende institutie.
 - II heeft dit invloed op het aangeleerde gedrag van de bewoners.
- A** Alleen I is juist.
B Alleen II is juist.
C I en II zijn beide juist.
D I en II zijn beide onjuist.
- 1p **29** In de tekst (alinea II) staat: 'De bewoners zijn opgeroepen hun huis niet te verlaten'. Dit is een norm die past bij de waarden:
1. veiligheid
 2. verantwoordelijkheid
 3. vriendelijkheid
- Welk antwoord geeft de juiste opsomming van waarden?
- A** 1 en 2
B 1 en 3
C 1, 2 en 3
- 1p **30** In de tekst hebben ze het over 'diervriendelijk' (alinea IV). In Nederland hebben we een partij die zich speciaal richt op diervriendelijkheid. Bij welke stroming past die partij?
- A** de christendemocratische stroming
B de ecologische stroming
C de liberale stroming

- 1p 31 In de tekst (alineea III) zegt Stephan stoer: 'Leeuwin of niet, ik doe gewoon boodschappen'.
Zijn vrouw Marion daarentegen is juist bang voor de leeuw (alineea III).
Welke van onderstaande bewering(en) is/zijn waar.
1. 'De man is stoer en de vrouw is bang', is een stereotype beeld.
 2. 'De man is stoer en de vrouw is bang', is een vorm van discriminatie.
- A** 1
B 2
C 1 en 2
- 1p 32 Welke van de volgende stellingen is juist of onjuist?
Als de ontsnapte leeuw ervoor zorgt dat veel mensen in Duitsland vinden dat je wilde dieren niet als huisdier moet houden, dan komt dat door:
- I de cultuuroverdracht in de Duitse samenleving.
 - II het socialisatieproces in de Duitse maatschappij.
- A** Alleen I is juist.
B Alleen II is juist.
C I en II zijn beide juist.
D I en II zijn beide onjuist.